

وظایف متصدیان حمل و نقل

متصدیان حمل و نقل باید در حمل و محافظت و برای سلامت رسانیدن محمولات کوشیده بار را بمقصد تحویل نمایند.

متصدی حمل و نقل مسئول است که مال را صحیح و سالم برساند و اگر کل یا جزء آن ناقص یا تلف شود یا در مدت معهود بمقصد نرسد یا آسیب دیده باشد (آواری) از عهده غرامت و جبران خسارت بر آید.

هر چند که متصدی حمل و نقل امین است و باید اثبات تقصیر بامدعی باشد ولی نظر باهمیتی که قانون گذار به حمل و نقل و لزوم آن جهت حسن جریان تجارت داده

قاعده عمومی را در مورد متصدیان حمل و نقل منقلب و دگرگون کرده و مقرر داشته است که اگر خسارتی متوجه صاحب مال شود اعم از تلف، نقص، تأخیر تسلیم یا آواریه، صاحب مال بتواند بر متصدی حمل و نقل اقامه دعوی کند و مطابق اصل و فرض قانون تجارت تقصیر بامتصدی حمل و نقل است مگر آنکه خلاف آن را ثابت کند، اگر غیر از این کرده بود از تعقیب صاحبان مال مصون میشدند و تهیه دلیل برای صاحبان اموال غیر ممکن بود زیرا در زمان تقصیر صاحب مال حاضر نیست تا تهیه دلیل کند.

در بعضی از موارد مخصوص متصدی حمل و نقل از مسئولیت معاف است مثلاً حوادثی که هیچ متصدی مواظبی نمی تواند از آن جلوگیری کند که در اصطلاح تجارت و حقوق فورس ماژور میگویند از قبیل طغیان آب - سیل - رعد و برق انقلاب و رجاله بازی ولی تصادف ماشین یا خراب شدن آن یا گم شدن و سرقت و تصاحب موجب برائت متصدی حمل و نقل نمیشود زیرا اینگونه حوادث معلول عدم مهارت راننده و بی اعتنائی و سهل انگاری یا انحراف و تبانی مستخدمین است که همگی قابل پیش بینی و جلوگیری است ولی جلوگیری سیل و رعد و برق یا انقلاب از قدرت و امکان متصدی حمل و نقل خارج است.

سابقاً رویه قضائی فرانسه بر این بود که متصدی حمل و نقل نمی توانست خود را از تقصیر مبری بداند و از خود رفع مسئولیت کند و اثبات تقصیر بعد از تصاحب مال باشد این روش در کار تجارت و حمل و نقل مشکلاتی بوجود آورد تا تبصره‌ئی افزودند که هر شرط و قراردادی برخلاف مسئولیت متصدیان حمل و نقل در مورد تلف شدن و آواری باطل است.

مطابق قوانین ایران هم اگر محموله تلف یا گم شود متصدی حمل و نقل مسئول قیمت آن است.

یک وقتی بعضی از متصدیان حمل و نقل با تدابیری سوء استفاده می کردند یعنی مثلاً گریز از محصول چندین باغ یک صندوق از عالیترین سیب‌ها را انتخاب و بسته بندی

و برای فرزند خود بمتصدی حمل و نقل می سپرد که قیمت آن در بازار و در تعرفه شهرداری پیش بینی نشده بود و متصدی طماع سیب را بر میداشت و در صورت مطالبه قیمت سیب بازاری را به نرخ شهرداری بعنوان غرامت میداد .

در حمل و نقل هوائی بعضی از موسسات خارجی مقرراتی وضع کرده و مدلول نظامات داخلی خود را به مسافرین و صاحبان محمولات تحمیل میکنند در صورتیکه نظامنامه داخلی مؤسسه حمل و نقل نمی تواند قوانین و مقررات جاریه کشور را فسخ و نقضی کند این موسسات بعضی از محمولات مسافرین را گم میکنند و بجای کارمندان خود ابری و مأمورین دیگر را مسئول قلمداد می کنند و این مسئله از لحاظ حقوق افراد مخصوصاً از نظر لطمه ای که در هر کشور به جلب سیاحان میزندشایان اهمیت است زیرا کسیکه مقداری سوغات یا اشیاء مورد احتیاج خود را بزحمت خریده و در چمدان با هوای ما حمل میکند ناچار میشود بماً خدو وزن از قرار کیلوئی غرامت نارسائی را که متصدی حمل و نقل میدهد و یک عشر قیمت را اجوا بگو نیست پذیرد و نمی تواند بجای گردش و سیاحت برای چهار پنج هزار تومان و کیل بگیرد و معادل قیمت مال مسروقه کرایه هتل بدهد و در سر بکشد و بمعاً کم مر اجمعه نماید بلکه اجباراً بموئی از خرس قناعت میکند و این قبول انظام موجب تجری و تکرار گم شدن اموال مسافرین میگردد .

نظامنامه داخلی موسسه هواپیمائی خارجی بر علیه مسافرین و صاحبان اموال مانند تابلوی حمامی است که می نویسد بنده مسئول آن نخواهم بود و این شرط یکطرفه بدون اینکه قبلاً قراردادی با مسافر امضاء شده باشد اعتبار ندارد بالاخص اینکه اساساً هر گونه شرط خلافی که رافع مسئولیت متصدی حمل و نقل باطل باشد شناخته میشود .

چندی قبل يك مسافری که از هامبورگ آمده بود با کمال تأثر حکایت و شکایت میکرد که یکی از مؤسسات عضو «یاتا» در قیمت بلیط باو تخفیف داده ولی يك چمدان

محتوی اشیائی را که در حدود سه هزار تومان در حراج مغازه‌ها خریداری می‌توانست معاف از کرایه و گمرک ترخیص کرده باشد حمل و نقل چپ تحویل نداده و مدعی است که در گمرک یا در طیاره گم شده است و بعد از مدتی مکاتبه و مراجعه بزمحت حاضر شدند بمأخذ وزن و تشخیص خود غرامت بدهند. خانم مسافر میگفت مجموعه عکسهای رنگی سفر و خاطرات و یادگار کودکان و بستگان وی که برای غیر شاید هیچ ارزشی ندارد برای او خیلی گران تمام شده و ذیقیمت بود و اگر عکسها را با بدهند از اشیاء تقویمی صرف نظر میکند بدیسی است یک چنین خاطراتی رغبت مسافرت و سیاحت را می‌برد و اگر در جریان حمل و نقل و گمرک این وقایع تکرار و تواتر بیشتری داشته باشد آثار نامطلوبی ببار می‌آورد.

بطوریکه اطلاع حاصل شده. با مراقبت روز افزونی که در جریان پیاده شدن مسافرین و ترخیص بارها میشود بندوبست بانندی که از این طریق به محمولات هواپیما و مسافرین دستبرد می‌زدند کشف و منع خواهد شد ولی مسافرین نیز باید برای احتراز از این وقایع تمام اشیائی را که حتی در کیف دستی و همراه خود می‌برند یا می‌آورند بیمه کنند تا با غرامت مقطوع کیلوئی مواجه نشوند تهیه آمار این وقایع و تحقیق از صاحبان مال و تهیه تابلوی شاخص شرکت‌های هواپیمائی - و وقت فرود آمدن هواپیما، نام متصدیان مسئول هواپیمائی و مأمورین گمرک و باربران و پلیس وقت میتوانند سر نخ را بدست بدهد و اگر گرم از خود درخت و عامل فقدان در خود موسسه هواپیمائی خارجی است روشن شود تا ضعف خصوصی را با ضعف عمومی مشتبه و جلوه گر نکنند. کشف این راز بارمل و اسطراب مشکل ولی با مراقبت و تابلوی شاخص و آمار و جمع آوری اطلاعات از صاحبان اموال خیلی آسان است و می‌توان با طبقه بندی عناصر و جمع آوری مدارک آماری این معمارا حل کرد.